

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงหาความสัมพันธ์ (Correlational Study) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระยะแรก ปัจจัยภายในตัวบุคคลและปัจจัยภายนอกบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระยะแรก กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายมัธยมศึกษาตอนต้นในอำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 424 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ทศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ต้นทุนชีวิตของวัยรุ่น การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตรวจสอบความตรงของเนื้อหาให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในช่วง 0.70 – 0.85 วิเคราะห์ข้อมูลข้อมูลส่วนบุคคลโดยใช้สถิติพรรณนา และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในตัวบุคคล และปัจจัยภายนอกบุคคลกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระยะแรกโดยโดยใช้ Binary Logistic Regression ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% CI ผลการวิเคราะห์ มีรายละเอียดดังนี้

1. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีที่ 2 และปีที่ 3 ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 35.6, 30.4 และ 34.0 ตามลำดับ) กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายเพียงพอและมีเงินเหลือเก็บ ร้อยละ 56.1 บิดามารดาส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสอยู่ร่วมกัน ร้อยละ 70.1 บิดาและมารดามีระดับการศึกษาสูงสุดในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 57.3 และร้อยละ 55.7 ตามลำดับ บิดาประกอบอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 37.5 รองลงมาคือ ลูกจ้างบริษัท ร้อยละ 27.8 มารดาประกอบอาชีพลูกจ้างบริษัท ร้อยละ 29.3 รองลงมาคือ เกษตรกร ร้อยละ 24.5 กลุ่มตัวอย่างพักอาศัยอยู่กับทั้งบิดามารดา ร้อยละ 55.9 และบุคคลในครอบครัวไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 55.2

2. การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระยะแรกของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ร้อยละ 55.2 เริ่มต้นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรก ที่อายุช่วง 13 - 15 ปี โดยมีอายุต่ำสุดที่เริ่มต้นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกคือ 7 ปี อายุสูงสุดที่เริ่มต้นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกคือ 15 ปี อายุเฉลี่ยที่เริ่มต้นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกคือ 12.3 ปี กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 31.7 ดื่มครั้งแรกในปริมาณ 1 แก้ว รองลงมาร้อยละ 25.0 ดื่ม 2-3 แก้ว และร้อยละ 57.5 ดื่มกับเพื่อน สำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่นิยมดื่มมากที่สุดคือเบียร์ ร้อยละ 54.1 เหตุุงใจที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างเริ่มต้นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุดคือ ต้องการทดลองดื่มเอง ร้อยละ 60.4

3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระยะแรกของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้แก่ อายุ ศาสนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะคิดต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พลังตัวตน พลังชุมชน โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 14 ปีขึ้นไปมีโอกาสเสี่ยงต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็น 1.99 เท่าของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่ำกว่า 14 ปี (95% CI=1.19 - 3.34) กลุ่มตัวอย่างที่นับถือศาสนาพุทธมีโอกาสเสี่ยงต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็น 4.01 เท่าของกลุ่มตัวอย่างที่นับถือศาสนาอิสลาม (95% CI=2.39 - 6.73) กลุ่มตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA) ต่ำกว่า 3 มีโอกาสเสี่ยงต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็น 1.89 เท่าของกลุ่มตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA) มากกว่า 3 (95% CI=1.15 - 3.10) กลุ่มตัวอย่างที่มีทัศนคติเห็นด้วยต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีโอกาสเสี่ยงต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็น 1.94 เท่าของกลุ่มตัวอย่างที่มีทัศนคติไม่เห็นด้วยต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (95% CI=1.21 - 3.12) กลุ่มตัวอย่างที่เข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ง่ายมีโอกาสเสี่ยงต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็น 1.90 เท่าของกลุ่มตัวอย่างที่เข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ยาก (95% CI=1.17 - 3.08) กลุ่มตัวอย่างที่มีพลังตัวตนไม่ผ่านเกณฑ์มีโอกาสเสี่ยงต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็น 1.74 เท่าของกลุ่มตัวอย่างที่มีพลังตัวตนผ่านเกณฑ์ (95% CI=1.04 - 2.89) กลุ่มตัวอย่างที่มีพลังครอบครัวไม่ผ่านเกณฑ์มีโอกาสเสี่ยงต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็น 1.79 เท่าของกลุ่มตัวอย่างที่มีพลังครอบครัวผ่านเกณฑ์ (95% CI=1.01 - 3.17) กลุ่มตัวอย่างที่มีพลังชุมชนไม่ผ่านเกณฑ์มีโอกาสเสี่ยงต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็น 1.92 เท่าของกลุ่มตัวอย่างที่มีพลังชุมชนผ่านเกณฑ์ (95% CI=1.08 - 3.41)

อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษานี้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในอำเภอ บางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา เคยทดลองดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพียงครั้งเดียวเท่านั้น ร้อยละ 30.9 และมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นครั้งคราวตามโอกาส ร้อยละ 32.3 โดยอายุเฉลี่ยที่เริ่มต้นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรก 12.32 ปี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สาวิตรี อังษณางค์กรชัย และคณะ (2551) ที่ทำการศึกษาวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทเรื่องเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมศึกษาในประเทศไทยพบว่า นักเรียนชายมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 35.0 โดยอายุเฉลี่ยที่เริ่มต้นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรก 12.6 ปี การศึกษาของ ชลวิทย์ บุญศรี (2549) ที่ทำการศึกษานโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตเทศบาลนครขอนแก่นพบว่า นักเรียนชายมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 49.4 โดยมีอายุเฉลี่ยที่เริ่มต้นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรก 12.67 ปี การศึกษาของ อนงค์ ดิษฐสังข์ (2550)

ที่ทำการศึกษายังปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนประชาภิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนชายมีระดับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 39.2 และ การศึกษาของ พรพร แซ่ห่าน (2550) ที่ทำการศึกษายุทธศาสตร์การดื่มสุราของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนชายมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 55.41 อายุที่เริ่มดื่มครั้งแรก 13 ปีมากที่สุด ร้อยละ 32.9

สำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระยะแรกมีหลายปัจจัย ซึ่งครอบคลุมทั้งปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยป้องกันตามที่กล่าวไว้ตามแนวคิดทฤษฎีระบบนิเวศวิทยา (Bronfenbrenner, 1994) และแนวคิดเกี่ยวกับต้นทุนชีวิต (สุริยเวท ตรีปาดิ, 2553 ค) ได้แก่ อายุ ศาสนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะคิดต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พลังตัวตน พลังชุมชน พลังครอบครัว ซึ่งจะได้อธิบายถึงปัจจัยต่าง ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

อายุ

นักเรียนที่มีอายุมากมีโอกาสดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่านักเรียนที่มีอายุน้อย ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 ทั้งนี้เนื่องจากเยาวชนอายุ 15 ปี กำลังจะเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีกิจกรรมกับกลุ่มเพื่อนมากขึ้น มีการร่วมงานเลี้ยงสังสรรค์ นลองความสำเร็จในการเรียน เริ่มเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น จึงมีแนวโน้มการบริโภคสุรามากขึ้น (บุญเสริม หุตะแพทย และคณะ, 2547) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ บุญเสริม หุตะแพทย และคณะ (2547) ที่ทำการศึกษายังปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริโภคสุราของเยาวชนไทย อายุ 15-19 ปี พบว่า เยาวชนไทยที่มีอายุมากขึ้นมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าเยาวชนไทยที่มีอายุน้อยกว่า เนื่องจากอายุที่มากขึ้นยังมีโอกาสดื่มเพื่อเข้าสังคมมากขึ้น เช่นเดียวกับการศึกษาของ กมลทิพย์ วิจิตรสุนทร (2542) ที่ระบุว่านักเรียนอาชีวศึกษาชายจะมีการดื่มมากขึ้นเมื่อมีอายุมากขึ้น เพื่อเป็นการสังสรรค์ทางสังคมและการดื่มตามกลุ่มเพื่อน

ศาสนา

นักเรียนที่นับถือศาสนาพุทธมีโอกาสดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่านักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลาม สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากศาสนาอิสลามมีกฎบัญญัติห้ามในอิสลาม(ฮะรอม) จำนวน 63 ข้อ โดยข้อที่ 13 ห้ามไม่ให้ผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามดื่มสุราเมรัย (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2554) ซึ่งมีความเคร่งครัดมากกว่าศาสนาพุทธ จึงทำให้นักเรียนที่นับถือศาสนาพุทธมีโอกาสที่จะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่านักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สาวิตรี อัยฉางค์กรชัย และคณะ (2551) ที่ทำการศึกษายังปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มสุราของนักเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยพบว่า นักเรียนที่นับถือศาสนาอื่น ๆ เช่น ศาสนาอิสลามและศาสนาคริสต์มีความเสี่ยงที่จะเป็นผู้ดื่มสุราน้อยกว่านักเรียนที่นับถือศาสนาพุทธประมาณครึ่งหนึ่ง

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีโอกาสดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3 เนื่องจากเด็กที่มีผลการเรียนต่ำ จะมีความเบื่อหน่ายในเรื่องการเรียน รู้สึกมีปมด้อย หมดกำลังใจที่จะทำกิจกรรมหรือเรียนหนังสือต่อไป จึงทำให้เด็กพวกนี้หาทางออกโดยหันไปดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Annis & Watson, 1975 อ้างถึงใน ประไพพรรณ ภูมิวิสุทธิสาร, 2530) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อนงค์ ดิษฐ์สังข์ (2550) ที่ทำการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนสูง การศึกษาของ สาวิตรี อัยฉางค์กรชัย และคณะ (2551) ที่ทำการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยพบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำมีโอกาสดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มากกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนสูงกว่า และการศึกษาของ สุชาติพิชญ์ สุทธิเมธากร (2550) ที่ทำการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่สัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นชายใน กรุงเทพมหานคร พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางลบกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำ เช่นเดียวกับการศึกษาในต่างประเทศของ Makini et al. (2001) ที่พบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนที่ต่ำมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนที่สูง

ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

นักเรียนที่มีทัศนคติเห็นด้วยต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีโอกาสดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่านักเรียนที่มีทัศนคติไม่เห็นด้วยสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4 ทั้งนี้เนื่องจากทัศนคติเป็นความรู้สึกที่จะส่งผลให้เกิดการตัดสินใจนำไปสู่การแสดงออกด้านการปฏิบัติ ซึ่งการตัดสินใจขึ้นอยู่กับความรู้ว่าการดื่มทำให้เกิดผลเชิงบวกหรือเชิงลบ (ประภาพรณี สุวรรณ, 2526) นักเรียนที่เห็นว่าการดื่มให้ผลเชิงบวก เช่น การดื่มทำให้ดูเท่ แสดงออกถึงความเป็นผู้ชาย ทำให้กล้าแสดงออกมากขึ้น ทำให้รู้สึกว่าเป็นผู้ใหญ่ นักเรียนก็เลือกที่จะดื่ม และการรับรู้ถึงประโยชน์จากการดื่ม เช่น ความสนุกสนาน การเข้าสังคม การช่วยสร้างและรักษาสัมพันธภาพกับเพื่อน การช่วยผ่อนคลายความเครียด การสนองตอบต่อความรู้สึกทำทนายและทันสมัย เป็นเหตุผลที่ทำให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (พรนภา หอมสินธุ์ และรุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์, 2552) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สาวิตรี อัยฉางค์กรชัย และคณะ (2551) พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยที่มีทัศนคติเชิงบวกต่อการดื่มสุรา เช่น คิดว่าการดื่มสุราจะช่วยทำให้เข้าสังคมได้ดีขึ้น ลดความประหม่าเงินอายุ จัดการกับความเครียดได้เป็นสิ่งสำคัญที่ชักนำให้นักเรียนดื่มสุรามากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และการศึกษาของ พรนภา หอมสินธุ์ และรุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์ (2552)

ที่ทำการศึกษาค้นคว้าแบบแผนการดื่มและปัจจัยทำนายการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนไทยในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

การเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

นักเรียนที่เข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ง่ายมีโอกาสดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่านักเรียนที่เข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ยาก สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 7 เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในชุมชน ทำให้มีร้านอาหารที่มีนักร้อง มีการเล่นดนตรี ร้านคาราโอเกะ ที่ขายอาหารและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จำนวนมากขึ้น เป็นที่ดึงดูดความสนใจของเยาวชนไทยวัยรุ่นจึงมีโอกาสเข้าถึงแหล่งจำหน่ายสุราได้ง่ายขึ้น (บุญเสริม หุตะแพทย์ และคณะ, 2547) บางครั้งก็เป็นการดื่มที่มีเจ้าภาพเลี้ยงหรือมีคนอื่นจัดหาให้ ทำให้เยาวชนมีโอกาสเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้มากขึ้น (พรนภา หอมสินธุ์ และรุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์, 2552) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อนงค์ ดิษฐ์สังข์ (2550) ที่ทำการศึกษาค้นคว้าที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร พบว่า การหาได้ง่ายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่นเดียวกับการศึกษาของ บุญเสริม หุตะแพทย์ และคณะ (2547) ที่ทำการศึกษาค้นคว้าที่มีอิทธิพลต่อการบริโภคสุราของเยาวชนไทยพบว่า การเข้าถึงแหล่งซื้อขายสุรามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคสุราของเยาวชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือเยาวชนที่เข้าถึงแหล่งซื้อขายสุราได้ง่าย มีแนวโน้มที่จะบริโภคสุราได้มากกว่าเยาวชนที่เข้าถึงแหล่งซื้อขายสุราได้ยาก

ด้านพลังตัวตน

นักเรียนที่มีพลังตัวตนไม่ผ่านเกณฑ์มีโอกาสดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่านักเรียนที่มีพลังตัวตนผ่านเกณฑ์สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 5 อธิบายได้ว่าพลังตัวตนเป็นการรวมพลังคุณค่าในตนเอง พลังสร้างศรัทธาและความเชื่อมั่นในตนเอง และพลังการสร้างทักษะชีวิตซึ่งได้แก่การอยู่ในสังคมอย่างสันติสุข การช่วยเหลือผู้อื่น ความเชื่อมั่นในตนเอง รักความยุติธรรม ไม่แบ่งแยกชนชั้น ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ การมีวินัยในตนเองที่จะไม่ข้องเกี่ยวกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (สุริยเดว ทริปาติ, ม.ป.ป. ค) จากผลการวิเคราะห์รายข้อพบว่า นักเรียนที่มีพลังตัวตนผ่านเกณฑ์ได้แก่ ยึดมั่นในพฤติกรรมที่ดี เรียนรู้และสามารถปรับตัวให้อยู่ร่วมกับคนที่มีความคิดเห็นหรือการดำเนินชีวิตแตกต่างกันได้เป็นอย่างดี และรู้สึกพึงพอใจในชีวิตความเป็นอยู่ของตัวเองมีโอกาสเสี่ยงต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์น้อยลง ซึ่งสอดคล้องกับบุญเสริม หุตะแพทย์ และคณะ (2547) ที่ทำการศึกษาค้นคว้าที่มีอิทธิพลต่อการบริโภคสุราของเยาวชนไทย พบว่า ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเองและความมีวินัยในตนเอง

มีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมการบริโภคสุราของเยาวชนไทย และการศึกษาในต่างประเทศของ Sneed et al. (2001) พบว่า วัยรุ่นหรือเยาวชนที่มีความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเองต่ำ จึงมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมรวมทั้งการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงกว่าเยาวชนที่มีความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเองสูง

ด้านพลังชุมชน

นักเรียนที่มีพลังชุมชนไม่ผ่านเกณฑ์มีโอกาสดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่านักเรียนที่มีพลังชุมชนผ่านเกณฑ์สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 9 เนื่องจากพลังชุมชน เป็นพลังของกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ร่วมกันด้วยความเอื้ออาทร มีความอบอุ่นความปลอดภัยภายในชุมชน และมีกิจกรรมร่วมกัน (สุริยเดว ทรีปาตี, ม.ป.ป. ค) จึงป้องกันพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่นได้ในขณะที่หากพลังชุมชนอ่อนแอย่อมส่งผลในทางตรงกันข้ามทำให้วัยรุ่นในชุมชนนั้นเสี่ยงที่จะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ จากผลการวิเคราะห์รายข้อพบว่า นักเรียนที่มีพลังชุมชนผ่านเกณฑ์ได้แก่ นักเรียนที่ได้เล่นกีฬาและออกกำลังกายและร่วมกิจกรรมทางศาสนามีโอกาสเสี่ยงต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์น้อยลง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Beebe et al. (2008) เรื่อง การสร้างเสริมต้นทุนชีวิตต่อการไม่ใช้แอลกอฮอล์ ของวัยรุ่นอเมริกันอินเดียในเมือง โอกาฮามา พบว่า ต้นทุนชีวิตเกี่ยวกับ บทบาทของผู้ใหญ่ในสังคมที่เป็นแบบอย่างที่ดี การใช้เวลาว่างของวัยรุ่นในการเข้าร่วมกิจกรรมกีฬา ศาสนาหรือกิจกรรมชุมชนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการไม่ใช้แอลกอฮอล์อย่างมีนัยสำคัญ

ด้านพลังครอบครัว

นักเรียนที่มีพลังครอบครัวไม่ผ่านเกณฑ์มีโอกาสดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่านักเรียนที่มีพลังครอบครัวผ่านเกณฑ์สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 8 เนื่องจากพลังครอบครัว เป็นพลังความรัก ความเอาใจใส่ วินัยและการมีชีวิตที่เป็นแบบอย่าง มีการติดตามและช่วยเหลือที่เหมาะสมเชิงบวก มีปียาจาในบ้าน มีความอบอุ่นและปลอดภัย (สุริยเดว ทรีปาตี, ม.ป.ป. ค) จึงป้องกันการเกิดพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ จากผลการวิเคราะห์รายข้อพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ได้รับความรัก ความอบอุ่น เอาใจใส่และการสนับสนุนที่ดีจากครอบครัว รู้สึกปลอดภัยอบอุ่นและมีความสุขเมื่ออยู่ในครอบครัวตัวเองและนักเรียนมีผู้ปกครองที่ส่งเสริมสนับสนุน ช่วยเหลือการเรียนรู้มี โอกาสเสี่ยงต่อดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์น้อยลง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุริยเดว ทรีปาตี และคณะ (2552) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนชีวิตและพฤติกรรมเสี่ยงมีแตกต่างกันขึ้นอยู่กับโครงสร้างของครอบครัว และการศึกษาของ ลักขณา เดิมศิริกุลชัย และคณะ (2542) พบว่า ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ไม่ดี สมาชิกมีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ดีและการศึกษาในต่างประเทศของ Branstrom et al. (2007) พบว่า ครอบครัวที่มีความสนใจและความอบอุ่นมีความสัมพันธ์เชิงลบกับ

การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นและการศึกษาของ Kuendig and Kuntsche (2006) ที่พบว่า ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น

สำหรับปัจจัยอื่น ๆ ที่ศึกษาได้แก่ ค่าใช้จ่ายที่เยาวชนได้รับ พลังสร้างปัญญา

พลังเพื่อนและกิจกรรม พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระยะแรก ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งอธิบายได้ดังนี้

ค่าใช้จ่ายที่เยาวชน ได้รับ

ค่าใช้จ่ายที่ได้รับของนักเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ในระยะแรก ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 6 ทั้งนี้อาจเนื่องจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในระยะแรกของเยาวชน ไม่ได้ดื่มแอลกอฮอล์ในปริมาณมาก ทำให้เยาวชนส่วนใหญ่คิดว่า การดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่เป็นการสิ้นเปลืองมากนัก เพราะมักดื่มกับกลุ่มเพื่อนจึงช่วยกันออก ค่าใช้จ่ายและมักเป็นการดื่มที่บ้านญาติพี่น้อง/ บ้านตนเองหรือบ้านเพื่อนมิใช่สถานบันเทิง จึงไม่จำเป็นต้องใช้เงินจำนวนมาก (พรนภา หอมสินธุ์ และรุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์, 2552) ซึ่งสอดคล้อง กับการศึกษาของ กมลทิพย์ วิจิตรสุนทรกุล (2542) และพรนภา หอมสินธุ์ และรุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์ (2552) ที่พบว่า สถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์

ด้านพลังสร้างปัญญา

พลังสร้างปัญญาของนักเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ในระยะแรกไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 10 เนื่องจากพลังสร้างปัญญาเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับ โรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งวัยรุ่นทุกคนมักมีความสุขที่จะใช้เวลาทำกิจกรรมต่าง ๆ อยู่กับเพื่อน ๆ ที่โรงเรียน เยาวชนจึงใช้โรงเรียนเป็นสถานที่ทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำหาย โดยเฉพาะการเข้าร่วม กิจกรรมของโรงเรียนเช่น วันฉลองปีใหม่ วันกีฬา ทำให้เกิดความผูกพันกับโรงเรียนที่ไม่แตกต่างกัน หรืออาจเนื่องมาจากในสังคมไทยโรงเรียนถือเป็นสถาบันหนึ่งในสังคมที่ได้รับการยอมรับและให้ ความสำคัญ การที่เด็กนักเรียนมีปัญหาหรือขัดแย้งกับโรงเรียนเป็นเรื่องที่ไม่เป็นที่ยอมรับ เยาวชนจึง อาจตอบแบบสอบถามตามความคาดหวังของสังคมเพื่อมิให้รู้สึกลำบากใจ (พรนภา หอมสินธุ์ และ รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์, 2552) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ประภาเพ็ญ สุวรรณ และคณะ (2541) และ การศึกษาของพรนภา หอมสินธุ์ และรุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์ (2552) พบว่า นักเรียนที่มีความผูกพันกับ โรงเรียนมากหรือมีความผูกพันกับโรงเรียนน้อยก็มีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้การศึกษาของ ดวงฤทัย สุนทรปฎิภาส, วรณี จันท์สว่าง และผจงศิลป์ เฟิงมาก (2550) พบว่า การรับรู้การสนับสนุนจากครูไม่สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ในวัยรุ่นตอนต้นได้สอดคล้องกับการศึกษาของ อัมมันดา ไชยกาญจน์ (2549) ที่ทำการศึกษา ในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ด้านพลังเพื่อนและกิจกรรม

พลังเพื่อนและกิจกรรมของนักเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระยะแรก ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 11 ทั้งนี้เนื่องจากถึงแม้ว่าวัยรุ่นจะให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนค่อนข้างมาก มีการให้คำมั่นสัญญาและสาบานร่วมกันเกิดความรู้สึกมีอารมณ์ร่วมและลึกซึ้ง รักเพื่อนมาก (วิโรจน์ อารีย์กุล, 2553) แต่การดูแลควบคุมอย่างใกล้ชิดของพ่อแม่ การมีครอบครัวที่อบอุ่นอาจเป็นตัวช่วยลดทอน (Buffer) อิทธิพลของเพื่อนที่จะชักนำวัยรุ่นไปสู่พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมได้ (พรนภา หอมสินธุ์ และรุ่งรัตน์ ศรีสุริยวาศน์, 2551) จึงทำให้นักเรียนที่มีพลังเพื่อนและกิจกรรมที่ผ่านเกณฑ์และไม่ผ่านเกณฑ์ที่มีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วิระนุช หน่อแก้ว (2552) ที่ทำการศึกษาปัจจัยเสี่ยง ปัจจัยป้องกันและพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นที่อยู่นอกระบบการศึกษาในชุมชน จังหวัดพิจิตร พบว่า ปัจจัยป้องกันด้านเพื่อน ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นั่นคือกลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยป้องกันด้านเพื่อนแตกต่างกันมีแนวโน้มในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ด้านการปฏิบัติการพยาบาล

1.1 เนื่องจากทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระยะแรกของนักเรียนชายมัธยมศึกษาตอนต้น ดังนั้นพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชนควรมีบทบาทในการปรับเปลี่ยนทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น โดยชี้ให้เห็นถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม ด้วยรูปแบบกิจกรรมที่มีความหลากหลายสอดคล้องกับความสนใจของวัยรุ่นและมีความต่อเนื่อง

1.2 ต้นทุนชีวิตในด้านพลังตัวตน ด้านพลังครอบครัวและด้านพลังชุมชนมีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระยะแรกของนักเรียนชายมัธยมศึกษาตอนต้น ดังนั้นพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชนหรือบุคลากรสาธารณสุขที่เกี่ยวข้อง รวมถึงครอบครัว และชุมชนควรร่วมกันส่งเสริมต้นทุนชีวิตของวัยรุ่นในด้านต่าง ๆ ได้แก่ด้านพลังตัวตนโดยจัดกิจกรรมให้วัยรุ่นได้ทบทวนตนเองเพื่อสร้างความเชื่อมั่น และจัดกิจกรรมกลุ่มที่เปิดโอกาสให้เด็ก ๆ ที่มีความแตกต่างกัน ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เป็นต้น ด้านพลังครอบครัว โดยการสนับสนุนส่งเสริมความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวให้มีความอบอุ่นและเป็นกำลังใจให้ซึ่งกันและกัน ด้านพลังชุมชนโดยการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ในชุมชน เช่น การทำสาธารณะประโยชน์ การแข่งขันกีฬา เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับชุมชน

2. ด้านนโยบาย

2.1 การเข้าถึงเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระยะแรกของนักเรียนชายมัธยมศึกษาตอนต้น ดังนั้นหน่วยงานบริการปฐมภูมิ ผู้ปกครอง ผู้อำนวยการ โรงเรียน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรร่วมกันหาทางแก้ไขอย่างจริงจัง เพื่อป้องกันการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น การห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่ผู้ที่มีอายุต่ำกว่าอายุที่กำหนด การจำกัดช่วงเวลาจำหน่าย รวมทั้งไม่ควรมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เก็บไว้ในบ้าน

2.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ควรกำหนดให้มีการดำเนินการเพื่อป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในนักเรียนไว้ในแผนงานอย่างชัดเจนและเป็นรูปแบบ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการศึกษาปัจจัยป้องกันทั้งภายในและภายนอกตัวบุคคล อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาครั้งต่อไป ผู้สนใจควรศึกษาปัจจัยเชิงป้องกัน (Protective Factor) ที่สำคัญอื่น ๆ เพิ่มขึ้น เช่น การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ทักษะการเข้าสังคม ทักษะในการปฏิเสธการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ความสามารถในการหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่เอื้อต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นต้น เพื่อให้เข้าใจปัจจัยที่ช่วยยับยั้งการเริ่มต้นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนอย่างครอบคลุมมากขึ้น

2. ผู้สนใจการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระยะแรกในเยาวชนหญิง เพื่อให้เข้าใจปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเริ่มต้นดื่มของเยาวชนหญิงซึ่งอาจมีปัจจัยที่แตกต่างจากเยาวชนชาย

3. บุคลากรสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องควรพัฒนาโปรแกรมในการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเยาวชนที่มีลักษณะบูรณาการหลายองค์ประกอบ (Multi-component Program) ทั้งเยาวชน ครอบครัว และชุมชน โดยการปรับเปลี่ยนทัศนคติ ค่านิยม การจัดกิจกรรมต้นทุนชีวิตในเยาวชน ได้แก่ การเพิ่มทักษะและความมั่นใจในการปฏิเสธในเยาวชน การมีส่วนร่วมของครอบครัว โดยการพัฒนาให้มีทักษะการสื่อสารกับบุตร ความสามารถในการแสดงท่าทีที่เหมาะสมกับบุตร การปรับเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนซึ่งเป็นสถานที่ที่เยาวชนมีกิจกรรมร่วมกับเพื่อนมากที่สุด เช่น การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ต่าง ๆ ในโรงเรียน การสนับสนุนด้านกีฬา การออกกำลังกาย กิจกรรมจิตอาสาต่าง ๆ รวมทั้งการปรับเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้ปลอดภัยและเหมาะสมสำหรับเยาวชน